

'S-GRAVENHAGE, 15 Oct. 1950

Ref. No. 13526

AAN: MIN V UNIEZAKEN EN OVERZ RIJKSD

Fotocopie nr: 30731

FC

CODETELEGRAM

Plaats van afzending: DJAKARTA

Datum van afzending: 15-10-50

Inhoud (Paraphrase) —

Datum van ontvangst: 15-10-50

GEHEIM

Voor Van Maarseveen persoonlijk, mede voor Stikker en Schokking persoonlijk.

Had een langdurig eerste onderhoud met Leimena. Het Amboneze volk schetste hij als 100 % goed of 100 % kwaad en als 100 % trouw. Ik merkte op, dat deze laatste qualificatie door het Nederlandse volk was ervaren en zeer gewaardeerd, vandaar dat de Ambon-questie voor ons ook een sentimenten-questie was. Zoals wij begrip toonden voor de Indonesische gespannen atmosfeer, moesten de Indonesiers de Nederlandse gevoelens eerbiedigen.

Ik legde Leimena uit, dat coincideren van zijn reis met de militaire actie twijfel had gewekt in Nederland of Leimena wel gelegenheid was gegeven zijn vredesmissie uit te voeren en stelde hem de pertinente vraag of hij in Ambon was geweest. Ik voegde hieraan toe, dat de verleiding groot was om uit de beschikbare gegevens te concluderen, dat de "militairen" Leimena rustig hadden laten gaan, maar onmiddellijk na zijn vertrek de situatie hadden geforceerd. Leimena ontkende de juistheid van deze gevolgstrekking, maar niet erg overtuigend. Hij antwoordde verder, dat hij uit gesprekken met Rehatta had begrepen, dat zijn missie geen enkele kans van slagen zou hebben. Hij was ook in Noord-Ambon geweest. Hij vertelde mij verder, dat een deel der Ambonezen gaarne met de R.I. tot een accoord zou willen geraken, anderen streden, omdat zij alleen met souvereiniteit gebogen wilden nemen, velen bleven doorvechten, omdat zij, afgaande op verzekeringen van de Soumokil-groep, hoopten op Nederlandse hulp. Op mijn vraag of hij bedoelde sentimentele steun dan wel militaire hulp was het antwoord, dat alle Ambonezen van sentimentele steun overtuigd waren - de boodschap van de Nederlandse Minister President had volgens hem haar effect niet gemist - en velen rekenden ook op militaire hulp, zij hoopten volgens hem op een jager "of duikboot". Een grote groep vocht door, omdat zij vreesde, dat afgeven van wapenen zou worden gevolgd door een grote moordpartij.

Ik vroeg hem toen of de laatste vrees geheel ongemotiveerd was, waarop Leimena verzekerde, dat hij zich daarvoor evenals voor het aanbod van autonomie en amnestie persoonlijk als Ambonees garant stelde.

Ik antwoordde, dat ik mij wel kon indenken, dat de Ambonezen deze waarborg niet voldoende achtten en vroeg hem waarom de Indonesische Regering niet bereid was bedoelde garantie aan de Ambonezen te geven.

Ter beveiliging van code-verbindingen zijn o.a. de volgende punten van belang:—

1. Op een codetelegram mag telegrafisch niet in open taal geantwoord worden.
2. Over de inhoud van een codetelegram mag niet met verwijzing naar dat telegram per telefoon gesproken worden.
3. Dossiers, welke codetelegrammen bevatten (ook in paraphrase), dienen veilig opgeborgen te worden.
4. Klappapier, carbonpapier en dergelijke verband houdende met codetelegrammen dienen verbrand te worden (versnipperen is niet voldoende).
5. Afschriften van paraphrassen van codetelegrammen mogen uitsluitend door de afd. Verbindingen vervaardigd worden.

-2-

CODETELEGRAM

in tegenwoordigheid van de UNCI; dan zou niet alleen het Amboneze volk maar de gehele wereld gerustgesteld zijn. Leimena antwoordde, dat zulks onmogelijk tegenover het Parlement en de Indonesische publieke opinie.

Ik gaf als persoonlijke opvatting te kennen, dat mijns inziens het verloop van zaken toch ook voor Indonesie zeer te betreuren was. De R.I. was druk bezig een dapper deel van haar bevolking misschien voor goed van zich te vervreemden. In plaats van een krachtige militaire aanwinst voor de nieuwe staat zouden de Ambonezen een gevaarlijke Christelijke minoriteit worden. Dergelijke minoriteiten hadden dikwijls aanleiding gehad om beloften te wantrouwen: ik wees op de nooit nagekomen firmans van de Porte en hoe dit had geleid tot desintegratie van het Ottomaanse rijk. Leimena erkende dit, maar herhaalde dat de Regering haar belofte zou nakomen.

Sprekende over de jongste politieke ontwikkeling zei Leimena, dat hij het zou betreuren wanneer in de V.R. Nederland en Indonesie tegenover elkaar zouden komen te staan; ook hij wees er weer op hoe zulks de tegenzin hier tegen de Unie zou versterken en een ongunstige weerslag zou hebben op de toekomstige Unie-conferentie en de Nieuw-Guinea kwestie; deze redenering maakt de indruk " mot d'ordre " te zijn. Ik antwoordde dit als mens even hard te betreuren als hij: als vertegenwoordiger van mijn land hoopte ik echter dat, nu geen andere uitweg scheen te bestaan, behandeling in de V.R. zou leiden tot een gelukkige oplossing. Ik zette toen aan Leimena uiteen, dat het onzin was te denken, dat men in Nederland verheugd is dat de Unie-partner al zo spoedig met moeilijkheden zit. In de eerste plaats was dit niet onze mentaliteit en bovendien hadden wij bij onrust in Indonesie alleen maar te verliezen. Als concreet voorbeeld noemde ik mijn persoonlijke vrees, dat het voor de R.I. weinig bevredigende verloop der militaire operaties het nodig maakte om meer en goede troepen naar het strijdtoneel te dirigeren, waardoor de toch al precare veiligheid in Java verder zou achteruit gaan, zulks ten detrimente van onze plantages, ja zelfs van Nederlandse levens.

In dit verband verklaarde ik, dat ik mij te allen tijde bereid hield om invloed ten goede uit te oefenen, maar dat ik niet wist wat ik in dit stadium kon doen. Uiteraard dacht ik aan, maar noemde niet, acties als een mogelijke Nederlandse oproep tot de Ambonezen; hiervoor is het tegenwoordige moment niet gunstig, wij zouden ons kruis verschietsen. Leimena hoopte, dat wij contact zouden blijven houden; hij had de wederzijds getoonde openhartigheid gewaardeerd.

LAMPING S.P. 51

LV/AD

- Ter bevellinging van code-verbindingen zijn o.a. de volgende punten van belang:—
1. Op een codetelegram mag telegrafisch niet in open taal geantwoord worden.
 2. Over de inhoud van een codetelegram mag niet met verwijzing naar dat telegram per telefoon gesproken worden.
 3. Dossiers, welke codetelegrammen bevatten (ook in paraphrase), dienen veilig opgeborgen te worden.
 4. Klappapier, carbonpapier en dergelijke verband houdende met codetelegrammen dienen verbrand te worden (versnipperen is niet voldoende).
 5. Afschriften van paraphrasen van codetelegrammen mogen uitsluitend door de afd. Verbindingen vervaardigd worden.